

РЕЦЕНЗИЯ

**на научните трудове и учебната дейност
на главен асистент д-р Галина Великова Милева,
представени за участие в конкурс за заемане на академична длъжност
„доцент”
в професионално направление 9.1. Национална сигурност по специалност
Организация и управление извън сферата на материалното производство
(Защита на културното наследство),
обявен в ДВ бр. 103 от 23 декември 2011 г. за нуждите на ВСУ „Черноризец
Храбър”**

Рецензент: доцент д-р Любомир Владимиров Владимиров,
Русенски университет "Ангел Кънчев"

9.1. Национална сигурност, Организация и управление извън сферата на
материалното производство

Настоящата рецензия е изготвена въз основа на документи, постъпили по конкурс, обявен от ВСУ „Черноризец Храбър” (ДВ, бр. 103 от 23 декември 2011 г.) и на интернет-страницата на университета за нуждите на катедра "Сигурност и безопасност" към Юридически факултет. Представените по конкурса документи съответстват на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Инструкция №6 към Наредба №3 за академичния състав на ВСУ „Черноризец Храбър”.

Процедурата по конкурса е коректно спазена.

1. Общо представяне на получените материали

За участие в обявения конкурс е подал документи единствен кандидат:

д-р Галина Великова Милева, главен асистент в катедра "Сигурност и безопасност", Юридически факултет на Варненски свободен университет "Черноризец Храбър".

За участие в конкурса кандидатът д-р Галина Великова Милева е приложила общо 5 заглавия. От тях 1 монография и 4 публикации в български

и чуждестранни научни издания и научни форуми. Приемам 5 научни труда за рецензиране. Те са извън публикациите по дисертацията ѝ.

2. Данни за кандидата

Д-р Галина Великова Милева има висше образование по специалност "Международен туризъм". Квалификацията ѝ е "икономист по туризъм".

Работи във ВСУ "Черноризец Храбър" от 1997 г. Първоначално е инспектор във факултет "Административни и политически науки". Асистент е от 1999 г. по програма "Управление на фирмената сигурност" и "Защита на националната сигурност". От 2003 г. е старши асистент, а от 2009 г. главен асистент. В документите по конкурса е приложена справка за трудовата ѝ дейност, с която се удостоверява, че отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав.

През периода 2006 до 2009 г. е докторант на самостоятелна подготовка. През 2009 г. придобива образователната и научна степен "доктор" по научна специалност "Организация и управление извън сферата на материалното производство". Темата на дисертацията ѝ е в професионално направление 9.1. Националната сигурност.

Водила е лекционни курсове по шест учебни дисциплини. Ръководила е занятията по семинарни упражнения по 17 дисциплини.

Публикациите на д-р Галина Великова Милева са както следва: 1 самостоятелна монография, 1 монография в съавторство, 1 монографично изследване за използване в учебния процес, 18 статии и студии в страната, 9 публикации в чужбина, 8 доклада изнесени у нас и в чужбина.

В конкурса за заемане на академичната длъжност участва с 5 публикации, от които 1 монография за използване в учебния процес.

Д-р Галина Великова Милева е ECTS- координатор на катедра "Сигурност и безопасност". Участвала е в разработването на учебни планове и програми за обучение по специалност "Защита на националната сигурност".

Организатор е на учебната дейност по магистърска програма "Подготовка на силите и средствата за действия при неконвенционални кризи".

Вземала е участие в национални и международни проекти.

Работи в комисии по изготвяне нормативни документи във ВСУ "Черноризец Храбър".

3. Обща характеристика и оценка на научната продукция на кандидата

Научните трудове с които кандидатът гл.ас. д-р Галина Милева участва в конкурса са 5. Те не отразяват и не са свързани с дисертационния ѝ труд. Приемам ги за рецензиране и оценка.

Трудовете по конкурса включват 1 монография и 4 статии и доклади.

Една статия и един доклад са под печат. Съпроводени са със служебни бележки, които удостоверяват издаването им.

Монографията (П.1) е „Изследване на сигурността на недвижимото културно наследство (методически основи на студентското научно-практическо проучване)”. Тя е приложима в учебния процес. Насочена е към проблем върху който е посветена основната научна дейност на кандидата – д-р Галина Великова Милева – културното наследство.

В първите две части се излагат основни определения, характеристики и класификация в опазване на културното наследство, опасности, рискове и заплахи за културното наследство. Те са свързани с учебното съдържание на дисциплината "Защита на културното наследство". Посочени са действащите национални и международни нормативни актове.

Във втората част са представени резултати от изследванията на национални и международни обекти на културното наследство, което придава експериментален характер на съдържанието. Тук следва да отбележа и анализите, които прави авторът. В резултат се извеждат систематизации и обобщения, които са научно постижение.

Монографията има и научно – педагогическа стойност. Тя умело съчетава изследвания с приложен характер и основите на обучението на студенти.

Значимо място се отделя на научно – информационния процес, неговите функции, а след това правилно се преминава към проблемния подход в университетското образование.

Методиката на експерименталното изследване на защитата от пожар на обектите на културно наследство е точно формулирана. Предхожда се от научна обосновка, която разкрива същността ѝ. Дефинират се признаците и факторите, чието влияние е необходимо да бъде изследвано. Дава се и анкетна карта, която е инструмент на оценката на риска за пожари. Представя се математическата зависимост за изчисляване на риска и матрица, служеща за степенуването му.

Точно се формулират изискванията към разработването на курсовия проект. Студентите следва да разберат целите и задачите му.

Конкретизират се редица методични процедури, като избор на тема, приемане на цел и задачи, планиране на разработката.

Прави впечатление представените по подходящ начин изискване и препоръки за възприемане на теоретичния модел, инструментариума и работата на терен. Включени са ценни препоръки за обучаемите.

Дават се критерии за оценка на курсовите проекти, което е ориентир за начина на работа, задълбочеността и точността на представяне на информацията.

Бих отбелязал редица систематизации и обобщения, които д-р Галина Великова Милева прави в представената монография. Те имат методично и теоретично значение за защитата на културното наследство.

В статия (II.3) „Ефективното използване и опазване на недвижимото културно наследство, като стратегически ресурс за развитие на културния туризъм в България” се търсят обяснения и се тълкуват явления, които водят до унищожаване на ценностите в културата и историята. Развива се понятието "защита", като елемент на дефинирането на националната сигурност, в частност изследваните процеси в културното наследство. Последователно се акцентира върху степен на увреждане, мащаби, интензивност на развитие, загуби. Представят се резултати на вреди в държави от Европейския съюз. Прави се сравнение с подобни събития в страната и информацията, която се поддържа за тях. Представят се и конкретни резултати от информационната система по пожарна безопасност в нашата страна.

Статията (II.8) „Знанието за риска като проблематика в обучението на специалисти в българските университети”, в съавторство с д-р Ст. Минева, е посветена на проучване на обучението по теория и управление на риска в българските университети. Идеята е да се установят общите тенденции и доколкото е възможно, по достъпна информация, да се разкрие съдържанието на обучението. Чрез интернет-проучване се установяват учебните дисциплини, които се изучават. Не се прави степенуване на хорариумите и мястото им в учебните планове, входните и изходни връзки с други дисциплини, тъй като вероятно липсва достатъчно информация. Получава се обобщена представа, но в края се описва възможността за създаване на специалисти по мениджмънт на риска.

"Застраховането на недвижими културни ценности – състояние, проблеми, перспективи" (II.9) е под печат. Подхожда се по начин, който се прилага и в предходната публикация - разглеждане на системата "ценности-опасности-защита". Акцентира се понятието "защита". Правят се констатации в европейски мащаб, че не са установени действителните загуби на недвижимите културни паметници поради пожари. Въпреки това се представят някои локални доказателствени данни, които са много показателни. Развива се тезата за прехвърляне на риска чрез застраховане. Разкриват се нерешените проблеми. Представя се общата практика в Европейския съюз за разделяне на на културно-историческите сгради. Описва се механизма на финансиране на разходите за възстановяване. Стига се до извода, че този род сгради не са интересни на българското застраховане, а дори и Законът за културното наследство не третира този проблем.

Статия (II.11) „Teaching Ecotourism – a Factor for Development of Innovative Tourist Product” е под печат. Тя е докладвана на Международна научна конференция по хотелиерския, ресторантьорски, туристически и изложбен бизнес в Киев. Фактически тя представя съществената част на проект „Да се научим на екотуризъм” по програма „Обучение през целия живот”, подпрограма „Грудвиг”. Положително неговото разработване е свързано с предварително проучване, анализи и съпоставки, факти за събития, които го

налагат. Вероятно ограничения в обема на доклада не са позволили да бъдат изложени. Представеният материал дава основание и възможност да се вникне в същността на проекта, да се разберат целите и задачите му.

Д-р Галина Великова Милева се занимава и бележи успехи в разнородни области на националната сигурност. В конкурса за доцент тя участва с пет свои труда, но справката за публикациите ѝ показва, че те са твърде много. Третират интересни и значими проблеми.

Акцентът, който се установява в основна част от публикациите е защитата от пожари на недвижимите паметници на културата. Покрай него се решават редица важни други проблеми, които са от понятийно и съдържателно естество.

Трудовете на д-р Галина Милева са с академична и с научно – приложна значимост. Те са на ниво, което отговаря на изискванията на академичната общност. Признати са сред научните среди от впечатляващото съдържание на статии, доклади и цялостна издателска дейност. Трудите следват доказваща научна последователност и логика. Използват се съвременни методи като анализ и синтез, дидактика, наблюдения, експерименти и др. Проучва се състоянието на проблемите въз основа на достатъчно пълни библиографски данни.

Достойнствата на трудовете на д-р Галина Великова Милева са оценени от учените, работещи в областта на националната сигурност. Нейни публикации са цитирани от доказани и национално известни изследователи, което личи от приложената справка. Аз лично също съм цитирал нейни работи и намирам в тях ценни идеи и научни постановки.

Д-р Галина Милева участва активно в научния живот в страната и чужбина. Справката за публикациите ѝ показва, че е участвала в над 20 научни конференции. Това е отражение на непрекъснатата и целево ориентирана научна работа.

Основна част от тях са посветени на проблемите на националната сигурност и нейни частни области, каквато е защитата на културното наследство, екологичната сигурност, пожарната и варийна безопасност, управлението в извънредни ситуации и защита на населението.

Кандидатът Д-р Галина Великова Милева е съсредоточила основателно научната си дейност в областта на националната сигурност. Това съвпада с научното направление на катедра "Сигурност и безопасност" и научната политика в Юридически факултет.

Д-р Галина Милева организира годишни срещи и конференция по проект COST Акция C17: Built Heritage: Fire Loss to Historical Buildings през 2004 г. във ВСУ „Черноризец Храбър” с над 70 участници от шестнадесет европейски страни, Израел, Турция и Русия. Имам впечатления за участието ѝ също в научни форуми във ВСУ "Черноризец Храбър" и конкретно на научните сесии на Юридически факултет.

Прави впечатление не само участието ѝ като автор, но и като съставител на научни сборници. Такива са сборниците научни доклади от две научни конференции:

-Built Heritage: Fire Loss to Historical Buildings, International Workshop Proceedings, 9-11 September 2004, УИ ВСУ, В., 2006.

-Подготовка на кадри с висше образование за МВР през ХХІ век по: Защита на националната сигурност, Управление на фирмената сигурност, Противодействие на престъпността и опазване на обществения ред, Пожарна и аварийна безопасност, УИ ВСУ, В., 2003, с. 112.

Съставителската дейност е много голяма отговорност. Изисква много труд и напрегната работа за придаване на завършен вид, отразяващ резултатите от конференциите.

4. Характеристика и оценка на учебно-педагогическата дейност на кандидата

Учебно-педагогическата дейност на кандидата е много обширна и разнообразна. Първоначално е асистент по дисциплината „Информационно-аналитично осигуряване на защитата на националната сигурност”. След това започва да поема упражненията по 17 дисциплини, някои от които са нехарактерни и не са сродни с първоначалната ѝ подготовка. Показател е за универсалност.

Същевременно налага пренастройване, усвояване на нови знания, задълбочаване на усилията за подготовка. Имам впечатления от работата ѝ и мога да твърдя, че е точна и дисциплинирана в преподавателската си работа.

Освен, че дисциплините са разнообразни, различни са и специалностите на студентите на които води занятия. Това изисква промяна в подхода и начина на провеждане. Поемането на такива задължения и отговорности е доказателство на професионалните ѝ умения.

Д-р Галина Великова Милева води лекционни курсове по "Опазване на културно-историческото наследство", „Теория на риска и безопасността”, "Основи на информационно-аналитичната дейност", „Защита на информационните системи”, „Защита на културното наследство” и „Информационна сигурност”.

5. Научни и научно-приложни приноси на кандидата

Съгласен съм със справката за научните приноси, която е подготвена от д-р Галина Милева. Бих формулирал част от посочените приноси по следния начин:

1. Разработени са научно-методическите основи на развитие на студентската научно-изследователска работа по защита на културното наследство. Те допринасят за активизиране на участието им, до стимулиране на творческите им възможности, до точност на изпълнение на поставените задачи и оформяне на курсовите проекти (II.1).

2. Доразвита е тезата за обучение по теория и управление на риска, възприета в университетите в страната, като е изведена нова насока – обучението на риск-мениджъри, което отговаря на съвременните международни потребности и схващания за управление на риска (II.1, II.8).

3. Ценността на културното наследство е изведена на водещо място и е дефинирана като значим обект на защита от природни и антропогенни бедствия, от посегателства и умишлени увреждания. Свързано с нея се усъвършенства понятието "защита" и се разкриват специфичните му характеристики в опазването на културното наследство (II.1, II.3, II.9).

4. Обосновано е предложение за развитие на обучението по теория и управление на риска на студентите в университетите на страната, което предвижда създаване на специалисти по риск-мениджмънт. По този начин се отговаря на най-новите виждания и потребности на световната управленска наука и практика (II.1, II.8).

5. Усъвършенствана е методиката на обучение на студентите и е доразвита теорията на защитата на културното наследство и теорията на риска и безопасността. Това ще разшири знанията и уменията за прилагане в изпълнение на бъдещите им професионални задължения, за анализиране и оценяване на ефективността на защитата на националната сигурност, до задълбочаване разбирането на теоретичната същност на сигурността (II.1, II.3, II.8., II.9).

6. Разкрити са потребностите от разработване на основните практически постановки на екотуризма, съставени са план и съпровождащи го учебни материали и документация, които ще допринесат за ефективно провеждане на обучение за развитие на екотуристическия бизнес в отдалечени райони (II.11).

6. Оценка на личния принос на кандидата

Личи личното дело на д-р Галина Милева. При прочитане на приложените научни трудове лесно се установява оригиналният начин на излагане на факти, доказателства, твърдения, изводи и заключения. Тя се извява като самостоятелен автор, който обаче може и да работи пълноценно и в колектив. Потвърждава се от публикуваните материали и характерното им съдържание.

7. Бележки и препоръки

В работата на всеки учен могат да се отбележат положителни страни и допускани слабости. Бележките ми са предимно стилови и редакционни. Те не са задължителни за автора, тъй като д-р Галина Милева има свой изграден стил. Ето защо ще ги споделя с нея в творчески разговор.

Основната ми препоръка е да се разшири спектъра на прилагане на числени методи за анализ и оценка, в които да бъдат внедрени специфичните резултати по защитата на културното наследство. Мисля, че цитираният в II.1 метод за оценка на риска може да се разгледа по-критично. Няма значение дали

е приет или се използва от конкретен автор. В него могат да се открият някои недостатъци, които влияят върху обективността на резултатите. Считаю, че е подходящо постигнатите резултати по защитата на културното наследство да се приложат по-конкретно и да се разкрие в детайли структурата на пожарните опасности чрез числени методи. Те ще подскажат апарата, който е най-подходящ за количествена оценка.

8. Лични впечатления

Д-р Галина Милева е доказал се специалист и изследовател в областта на националната сигурност. Тя е известен автор и търсен партньор по национални и международни проекти. Умее да работи в колектив. Последователна е в постигането на научните си цели. Търси актуални и значими проблеми. Тези нейни качества положително ще допринесат и за по-нататъшното й професионално развитие.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, давам своята **положителна** оценка и **препоръчам** на Научното жури да предложи на Научния съвет при ВСУ „Черноризец Храбър“ да избере д-р Галина Великова Милева да заеме академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 9.1. Национална сигурност по специалност "Организация и управление извън сферата на материалното производство".

31.03.2012 г.

Рецензент:

(доц. д-р Л. Владимиров)